

SVENSKA
OBEROENDE
MUSIKPRODUCENTER

Yttrande: Remiss av promemorian Upphovsrätten på den digitala inre marknaden (Ds 2021:30) (JU2021/03517)

Sammanfattning

- **SOM anser att den svenska implementeringen av direktivets artikel 17 bör vara så lik direktivet som möjligt.**
 - **Regeringen bör tillse att samtliga tjänsteleverantörer som direktivet definierar omfattas av de nya ansvarsreglerna.**
 - **Regeringen bör tydliggöra att livesändningar omfattas av bestämmelserna.**
 - **Regeringen bör tillse att delningstjänsternas upphovsrättsliga ansvar förtydligas.**
 - **Regeringen bör slå fast att delningstjänster ska tillse att detaljerad rapportering ges till rättighetshavarna.**
- SOM föreslår vidare att begreppet upphovsman i lagstiftningen ersätts med det könsneutrala, och numera vedertagna, **upphovsperson**.

SOM anser att den svenska implementeringen av direktivets artikel 17 bör vara så lik direktivet som möjligt.

Ett av huvudsyftena med upphovsrättsdirektivet har varit att harmonisera upphovsrätten inom EU. En övervägande majoritet av medlemsstaterna genomför just nu en renare och mer minimalistisk implementering som ligger mycket nära artikeltexten i direktivet. I sitt nuvarande förslag har justitiedepartementet lagt stor vikt vid EU-kommissionens vägledning för implementering av artikel 17 från juni 2021 samt generaladvokatens förslag till avgörande i det ännu inte prövade målet C-401/19 (Polen mot parlamentet och rådet). Skarp kritik har riktats mot kommissionens vägledning då kommissionen uttolkar direktivet efter dess antagande, vilket inte är förenligt med EU:s lagstiftningsprocess. Även Sverige har varit kritiskt mot detta agerande. Mot denna bakgrund är det anmärkningsvärt att fränsteg görs från en minimalistisk implementering av direktivet till förmån för en

SVENSKA
OBEROENDE
MUSIKPRODUCENTER

implementering som i högre grad baseras på kommissionens vägledning. Kommissionens vägledning är inte heller bindande för medlemsstaterna.

Departementet har även gjort stora anpassningar till generaladvokatens förslag till avgörande i Polen-målet, trots att detta inte ännu har prövats av EU-domstolen. Det är ovanligt att EU-domstolen fullt ut följer generaladvokatens förslag till avgörande och det är troligt att domen kommer att skilja sig från förslaget. Generaladvokatens förslag till avgörande riskerar därmed att bli mer eller mindre överspelat när EU-domstolen avkunnar sin dom. Det är därför problematiskt att justitiedepartementet har lagt så stor vikt vid generaladvokatens bedömningar och att författningskommentaren innehåller så pass många hänvisningar till generaladvokatens förslag. Detta riskerar att leda till att förarbetena blir obsoleta kort efter att lagstiftningen trätt i kraft i och med EU-domstolens avgörande.

Sverige bör hålla sig till en implementering som är nära det av EU- beslutade direktivet och dess bestämmelser. Det minskar behovet av framtida prövningar i EU- domstolen och gör det lättare för internationella aktörer att förstå reglerna. Dessutom är det viktigt för att nå direktivets syfte – att underlätta klarering av rättigheter och anpassa upphovsrätten till den digitala marknaden.

Regeringen bör tillse att samtliga tjänsteleverantörer som direktivet definierar omfattas av de nya ansvarsreglerna.

I författningskommentaren framhåller departementet att upphovsrättsdirektivet avser att reglera de största (ofta globala) tjänsterna, samt att det föreslagna 6 b kap. URL enbart gäller för de mycket stora delningstjänsterna (se s. 283 respektive s. 136). Det är förvisso riktigt att artikel 17 förhandlats utifrån dagens situation, där det varit fråga om problem relaterade till större och idag dominerande aktörer med enorma mängder innehåll, men departementets tolkning dras för långt. Tillämpningsområdet kan inte enbart baseras på relativa kriterier som mängden tillgängliggjort material i förhållande till andra delningstjänster. Att enbart reglera befintliga globala tjänster är fel i en värld med mycket snabb digitalisering, där nätverksekonomin driver på för nya appar och tjänster som snabbt kan innebära ny eller förändrad konsumtion när det gäller skyddade verk och prestationer. Att direktivet inte enbart avser de största globala aktörerna styrks också av lättnadsregler enligt artikel 17.6, som nu finns i förslagets 52 m §, vilka ju annars skulle

SVENSKA
OBEROENDE
MUSIKPRODUCENTER

var överflödiga. (Se även kommentar nedan angående 52 m § och tjänsteleverantörernas ansvar).

Bestämmelserna i artikel 17 syftar till att främja utvecklingen av licensmarknaden mellan rättighetshavare och tjänsteleverantörer varför alla delningstjänster som direktivet omfattar bör träffas av de nya reglerna och få tydliga ansvarskrav. Skrivningar från departementet som begränsar tillämpningen av bestämmelserna bör därför tas bort och den svenska lagtexten avseende definition av tillämpningsområdet för 6 b kap. (URL 52 i §) bör formuleras som artikel 2.6 i direktivet.

Framtida tjänster och *potentiellt* konkurrerande tjänster måste innefattas av lagstiftningen. Ett konkurrenskriterium som det föreslagna i URL 52 i § tycks förutsätta att det vid tidpunkten för bedömning ska finnas en redan etablerad konkurrerande innehållstjänst på området att jämföra med, och bör tas bort.

I författningskommentaren framställs det alltså felaktigt som att direktivet syftar till att reglera enbart de största tjänsterna, och dessutom att *stor mängd* ska fastställas genom direkt jämförelse med andra delningstjänster (s. 283). Av direktivets skäl 63 framgår att bedömning av såväl huruvida tjänsten lagras och ger tillgång till en stor mängd ska ske från fall till fall, och därvid bör hänsyn tas till en kombination av faktorer, exempelvis tjänstens publik och antalet filer med upphovsrättsskyddat material som användarna laddat upp.

Regeringen bör tydliggöra att livesändningar omfattas av bestämmelserna.

Livesändningar fyller en allt viktigare roll på innehållsmarknaden och har i synnerhet etablerats under den rådande covid-pandemin. Mot bakgrund av EU-domstolens avgörande i YouTube-målet finns starka skäl att låta svensk lagtext innefatta livesändningar. Departementets val att utesluta livesändningar förefaller baserat på EU-kommissionens tolkning att livesändningar inte lagras i tillräcklig mån för att uppfylla kravet på lagring, vilket vi invänder emot. Förfogandet *överföring till allmänheten* förutsätter inte att någon lagring skett enligt INFOSOC-direktivet, och enligt skäl 64 i upphovsrättsdirektivet ska den nu aktuella lagstiftningen inte ha någon inverkan på begreppen överföring till allmänheten respektive tillgängliggörande för allmänheten. I artikel 17.1 nämns heller ingenting om lagring.

SVENSKA
OBEROENDE
MUSIKPRODUCENTER

Regeringen bör tillse att delningstjänsternas upphovsrättsliga ansvar förtydligas.

Utgångspunkten i artikel 17 i direktivet är att delningstjänster ska se till att erhålla tillstånd för att använda upphovsrättsskyddat material, vilket typiskt sett sker genom licensiering. I den engelska artikeltexten ska delningstjänsterna vidta "best efforts" för att få ett licensavtal på plats, vilket är ett högt ställt krav. I den svenska översättningen av artikeltexten motsvaras detta av att delningstjänsterna ska ha "gjort vad de har kunnat" för att få tillstånd från rättighetshavarna. Departementets förslag (52 l §) om tjänsteleverantörens ansvarsfrihet ersätter "best efforts" med att tjänsteleverantören "har gjort det som skäligen kan krävas", vilket är alltför svagt. Skrivningen är dessutom utformad så att tjänsteleverantörens ansvar redan i nästa mening villkoras av en "tillräckligt välgrundad underrättelse" från rättsinnehavaren, vilket gör att den svenska lagtexten för implementering i jämförelse med direktivets utformning av artikel 17.4 framstår som försvagad till tjänsteleverantörens fördel.

Det bör förtydligas att delningstjänsten är ansvarig för otillåten överföring och tillgängliggörande av upphovsrättsskyddade verk och alster såvida tjänsteleverantören inte kan visa att de uppfyllt de tre kumulativa kriterierna för ansvarsfrihet:

- a) har gjort vad de har kunnat för att erhålla tillstånd
- b) i enlighet med höga branschstandarder för god yrkessed har gjort vad de har kunnat för att säkerställa att specifika verk och andra alster för vilka rättsinnehavarna har försett tjänsteleverantörerna med relevant och nödvändig information inte är tillgängliga, och under alla omständigheter
- c) efter att mottagit en tillräckligt välgrundad underrättelse från rättsinnehavarna har agerat snabbt för att omöjliggöra åtkomst till de underrättade verken och alstren eller avlägsna dem från sina webbplatser, och har gjort vad de har kunnat för att motverka framtida uppladdningar i enlighet med led b.

Det bör också förtydligas att ansvarsfrihetsmekanismen enligt detta direktiv inte tillämpas på tjänsteleverantörer vars huvudsyfte är att bedriva eller möjliggöra piratkopiering av upphovsrättsskyddat material (skäl 62, direktivet).

Angående lättnadsreglerna (52 m §) bör det förtydligas att dessa enligt direktivets skäl 67 inte omfattar nyskapade tjänster eller tjänster som tillhandahålls under ett nytt namn, men som i själva verket är en fortsättning på verksamhet som redan bedrivs av en

SVENSKA
OBEROENDE
MUSIKPRODUCENTER

onlineleverantör av delningstjänster för innehåll som inte kunnat, eller inte längre kan, gynnas av systemet.

Regeringen bör slå fast att delningstjänster ska tillse att detaljerad rapportering ges till rättighetshavarna.

Delningstjänster har gjort stora investeringar för att noga följa besökares beteende och vad de tittar på i tjänsten, för att mer effektivt kunna anpassa annonser med rätt innehåll. Samtidigt är deras rapportering gällande vilka verk som nyttjas på tjänsten inte sällan undermålig. Det finns ett klart samband mellan förutsättningarna för att kunna identifiera vilka verk som används och rättighetsinnehavarnas förutsättningar att få betalt. Ju mindre skyddat innehåll som kan identifieras på tjänsten, desto mindre måste delningstjänsterna betala till rättighetshavarna, och det som betalas blir svårare att fördela. Rapportering på verksnivå är i många fall en förutsättning för att rätt ersättning ska betalas ut.

Regeringen bör förtydliga att delningstjänsternas rapportering ska vara detaljerad och att kraven som följer av artikel 17 innebär en utökad skyldighet jämfört med krav som kan utläsas i dagens lagstiftning.

Om SOM

SOM är världens äldsta organisation för oberoende skivbolag och bildades 1974 för att tillvarata medlemmarnas närstående rättigheter. Rättighetsförvaltningen administreras idag av IFPI, och alla övriga intressefrågor drivs av SOM. Vi är också aktiva representanter inom Impala (Europa) och WIN (World Independent Network), organisationer som samlar tusentals independentbolag i världen. Våra drygt 300 medlemmar består av dels professionella skivbolag som ger ut andras musik, dels ett stort antal artistdrivna bolag (utövande konstnärer som främst ger ut sin egen musik). Gemensamt för dessa skivbolag är att de drivs av kunniga och entusiastiska musikentreprenörer som genom sin verksamhet bidrar till att främja kulturell mångfald, musikutgivning och artistutveckling i alla genrer.

För SOM

Eva Karman Reinhold, Ordförande
eva@som.se

SOM
info@som.se
+46(0)60122202

Paviljongvägen 17
852 40 Sundsvall
www.som.se